

4.
IOAN ARHIP TÁBORNOK, A NAGYVEZÉRKAR
HELYETTES VEZETŐJE ÁTIRATA IULIU MANIU
ÁLLAMMINISZTERNEK A NEVÉT VISELŐ ALAKULAT TETTEIRŐL

Bukarest, 1944. október 18.

577.938 sz.

Iuliu Maniu miniszter úr Őexcellenciájának

A „Iuliu Maniu” önkéntes osztagok által kifejtett tevékenységgel kapcsolatos kérdések tisztázása érdekében megtiszteltetés számomra Őexcellenciája tudomására hozni a következőket:

Egyes alárendeltségünkben levő parancsnokságoktól kapott jelentésekből kiderül, hogy 1944. szeptember 26-án a „Iuliu Maniu” önkéntes ezred parancsnoka 70 önkéntessel kivonult a Háromszék megyei Szárazajtára, azért, hogy felkutassa azokat a magyarokat, akik állítólag több román katonát megöltek. Miután egybegyűjtötte a község lakosságát, az önkéntesek parancsnoka felolvasta a gyilkosokkal szemben megfogalmazott vádakot, majd lefejeztetett két magyart és golyó általi halálra ítélte még kilencet, melyet végre is hajtottak.

A Nagyvezérkar attól tart, hogy a Magyarország területén élő románokkal szemben hasonló megtorló intézkedéseket provokálhatnak a hatalmi jogkörüket túllépő önkéntesek; ráadásul a propaganda eszközevé is válhat a román nép ellenségei kezében, emiatt fontosnak tartottuk a kérdésről informálni Őexcellenciáját.

Annak érdekében, hogy az önkéntesek tevékenysége minél hatékonyabb legyen, a Nagyvezérkar rendeletben szabályozta a szervezési, felszerelési, kiképzési stb. részletkérdéseket; intézkedéseiben azt tartotta szem előtt, hogy ennek nemcsak az önkéntesek, hanem a román nép is hasznát veheti.

A fent jelzett túlkapások megelőzése érdekében a Nagyvezérkar kéri Őexcellenciáját, hogy legyen szíves az önkéntes osztagokat a területi katonai hatóságokkal való, mennél szorosabb együttműködésre utasítani.

*A Nagyvezérkar Főnöke helyett,
Ioan Arhip tábornok*

A Román Információs Szolgálat Levéltára (Arhivele Serviciului Român de Informație), „D” fond iratai, 1745-ös sz. csomó, 12. Közli Petre Țurlea: Monumente non grata. Falși martiri maghiari pe pământul românesc. Bravo Press, București. 1996., 119–120.

5.
A ROMÁNIAI SZÖVETSÉGES (SZOVJET) ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG
VEZETŐI, VASZILIJ I. VINOGRADOV VEZÉREZREDES
ÉS VASZILJEV VEZÉRŐRNAGY ÁTIRATA SĂNĂTESCU
MINISZTERELNÖKNEK A KOLOZSVÁRI MAGYAR EGYETEM
ELFOGLALÁSÁNAK KÍSÉRLETÉRŐL

Bukarest, 1944. október 24.

Nr. ...⁴⁹⁰

Miniszterelnök Úr,

Tudomására hozom, hogy Kolozsvárra (Erdély) megérkeztek a Román Egyetem tisztviselői: Ionescu Tătaru⁴⁹¹ professzor, Procopovici Moravira, I. Mușlea úr, a Könyvtár igazgatója, az Egyetem főtitkára, I. A. Votășescu úr és a román 4. Hadsereg politikai biztos, Ilie Lazăr.

A fenti személyek megjelentek az Egyetemen és elkergetvén a tudós magyar professzorokat, leszakítván mindenholnan a magyar feliratokat, botrányt keltek stb.

1944. október 16-án az Egyetemre erőszakkal behatolt egy csoport román katona, valamint civil személyek, Leontin Pop, nagyszabeni Sziguranca-főnök vezetésével és az Egyetemen azzal a jelszóval uszítottak, hogy „ki a magyarokkal az Egyetemről”.

Hivatták az Egyetem rektorát⁴⁹², Miskolczy Dezsőt⁴⁹³ és azt ajánlották, hogy adja át az Egyetemet, ugyanakkor azzal fenyegetőztek, hogy „ha nem távozol, leszámolunk veled”. Ilie Lazăr politikai biztos azzal fenyegetőzött, „amikor a Vörös Hadsereg kivonul Kolozsvárról, mindenkivel leszámolok”.

A fentiek alapján kérem, azonnal szüntessék meg az ilyen törvénytelenégeket és figyelmeztetem, hogy Erdélyben nem tűrünk el zavarkeltést.

*A romániai Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnökének helyettese
Vinogradov altábornagy⁴⁹⁴ (s. k.)
A Szövetséges Ellenőrző Bizottság vezérkari főnöke
Vasziljev gárdavezérőrnagy (s. k.)*

Román Országos Központi Történelmi Levéltár, miniszterelnökségi iratok, Sănătescu-Rădescu-kormányok, 935. fond, 44/1944-45. csomó, 761/25. X. 1944. iktsz., 57. lap, román nyelvű másolat.

490 Az iraton az iktatószám hiányzik.

491 A professzor neve helyesen: Coriolan Tătaru

492 A román eredetiben „Director” olvasható.

493 Az eredeti román szövegben: „Miskolc-Dej” található.

494 Vinogradov rangja valójában vezérezredes.